

'Hier ben ik deel van een gezamenlijk verhaal'

In de nieuwe documentaireserie *Van Bahia tot Brooklyn* verkent correspondent Nina Jurna de Caribische cultuur. Ze reist door zeven landen en ziet hoe kolonialisme doorwerkt in het heden. Maar Jurna leert ook over haar eigen afkomst. 'Ik voel me meer op mijn plek.'

TEKST: BRAM DE GRAAF, BEELD: DOUGLAS ENGLE, SHUTTERSTOCK

Het regent in Rio de Janeiro, waar Nina Jurna (54) sinds 2011 woont. En waar ze, als het aan haar ligt, nog lang blijft. Ze is er correspondent Latijns-Amerika voor NRC en NOS, en ziet zichzelf dat werk niet snel elders doen. “Ik ben verknocht aan dit continent”, zegt ze. “De mix van culturen, de enorme verschillen en interessante politieke ontwikkelingen; het is hier altijd spannend en niet ‘af’, in tegenstelling tot Nederland.”

Ze zit dan ook boordevol ideeën voor artikelen en reportages of, zoals nu, documentaires. Deze keer heeft ze zich op het Caribisch gebied gestort voor de zevendelige reeks *Van Bahia tot Brooklyn*. Nergens zijn zoveel volken en culturen van over de hele wereld, veelal gewelddadig, samengebracht. Slavernij en kolonialisme leidden ertoe dat de Caribische samenleving een smeltkroes van kleuren en cultuur is geworden. “Veel mensen denken bij de Cariben aan paradijselijke stranden. Wij wilden een andere kant laten zien. Door het kolonialisme ontstonden nieuwe landen en samenlevingen waarin nieuwe mensen zich tot elkaar moesten leren verhouden. Maar wat is nu hun identiteit? Hoe werkt de geschiedenis door in het heden en hoe leidt dit tot een nieuwe Caribische cultuur? En welke rol spelen jongere generaties daarin?”

Inzichten

Haar reis voerde door Brazilië, Suriname, Trinidad en Tobago, Curaçao, de Dominicaanse Republiek en de grens met Haïti en Jamaica. En eindigt in New York, waar de grootste Caribische gemeenschap buiten de Cariben woont. Op Jamaica na kende Jurna alle landen. Maar de insteek van de serie leverde haar nieuwe inzichten en ervaringen op. “Zo luisterde ik op Curaçao naar cassettebandjes uit de jaren 70 waarop ouderen

'In Overijssel voelde ik me vaak een bezienswaardigheid'

vertelden over hun ouders die nog als slaven op plantages werkten. Het kwam zo dichtbij.”

De erfenis van het kolonialisme en de slavernij is voelbaar in heel het gebied. Zo is er overal nog sprake van kleurhiërarchie. Voor Jurna, met een Surinaamse moeder en Palestijnse vader, was dat herkenbaar. Ze groeide op in een wit adoptiegezin in Overijssel. “Ik voelde me in die omgeving vaak een bezienswaardigheid. Terwijl ik, wanneer ik in de Cariben zou zijn opgegroeid, vanwege mijn lichtere huidskleur een vorm van privilege zou ervaren, vertelde een geïnterviewde me. Want in de koloniale samenleving werden lichtgekleurden sneller opgenomen in het koloniale systeem. In alles werkt dat verleden door.” Uit dat beladen verleden ontstonden ook mooie en krachtige dingen. “Jongeren

voelen zich in de eerste plaats Braziliaan of Jamaicaan, maar ze zijn ook geïnteresseerd in hun afkomst. Ze verwerken die invloeden in muziek en kunst. Denk aan de reggae van Bob Marley; de oorsprong ervan ligt bij muzieksoorten die op plantages ontstonden.”

Ze constateerde dat jongeren er naar hielden uit het verleden zoeken met wie ze zich kunnen identificeren. “In 1795 was er een grote slavenopstand op Curaçao geleid door Tula. Hij werd lang als misdadiger gezien, nu is hij een nationale held en draagt bij tot hun identiteit. Hij maakt de Curaçaoënaars trots: tot slaafgemaakten waren niet weerloos, ze hebben zich altijd verzet tegen de onderdrukking.”

Trots

De reis maakte Jurna ook meer duidelijk over haar eigen afkomst. In Suriname verdiepte ze zich in het verhaal van haar overgrootmoeder die behoorde tot de Arowakken, een van de oorspronkelijke volkeren van de regio. “Ik heb altijd een sterke verbinding gevoeld met de aarde, ik vermoed dat het komt door die inheemse achtergrond. Het maakt me trots dat ik daarvan afstam. Tegelijkertijd is het triest om te zien hoe de inheemsen in Suriname en veel andere landen nauwelijks meetellen en nog altijd de rechten op hun eigen grondgebied moeten bevechten.”

Weten wie ze is en waar ze vandaan komt, speelt een grote rol in haar leven. “Sinds ik in Zuid-Amerika woon voel ik me meer op mijn plek. Ik ben hier onderdeel van een gezamenlijk verhaal. Een paar jaar geleden ben ik ook in Jaffa geweest, waar mijn Palestijnse biologische familie vandaan komt. Ook daar ligt een deel van mijn geschiedenis. Weten waar mijn verhaal begint, heeft me rust gegeven.”

► VAN BAHIA TOT BROOKLYN 20.35 NPO 2